

ՀՏԴ 581.4Բուսաբանություն**Մայա ԾԱՏՐՅԱՆ****ԱրՊՀ, Կենսաբանության և քիմիայի ամբիոն , գ.գ.թ., դոցենտ****E – mail: maya. c@mail.ru**

**ԱՀ ԱՍԿԵՐԱՆԻ ՇՐՋԱՆԻ ԽՆԱՊԱՏԻ
ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԻ ԴԵՆԴՐՈՖԼՈՐԱՅԻ
ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆԸ**

Ուսումնասիրվել է Ասկերանի շրջանի Խնապատի տարածաշրջանի դենդրոֆլորայի տեսակային կազմը: Արդյունքում գրանցվել են 29 ընտանիքների և 46 ցեղերի պատկանող 73 տեսակ ծառեր, թփեր և լիաններ: Ուսումնասիրվող տարածքում առավել տարածված են չոր, մերձարևադարձային կլիմայի ներկայացուցիչներ: Հարավ արևելյան լանջերը միավորում են մեզոթերմ հելիոֆիտ տերևաթափ քսերոֆիտ ծառերի և ծառանման թփերի ֆորմացիաների խմբավորումներ: Պարզաբանվել է ուսումնասիրվող տարածքում հայտնաբերված բույսերի կարգաբանական ցուցակը, ինչպես նաև դրանց կենսաէկոլոգիական և ֆիտոցենոտիկ առանձնահատկությունները:

Բանալի բառեր` Խնապատ, դենդրոֆլորա, ծառ, թուփ, լիան, բազմազանություն, ընտանիք, ցեղ, վարդագգիներ, ձիթենագգիներ, ցախակեռասագգիներ

М.Цатурян

**АНАЛИЗ ИССЛЕДОВАНИЙ ДЕНДРОФЛОРЫ В
ХНАПАТСКОМ РАЙОНЕ АСКЕРАНСКОЙ ОБЛАСТИ
РЕСПУБЛИКИ АРЦАХ**

Изучен видовой состав дендрофлоры Хнапатского района Аскеранской области Арцаха. В результате зарегистрированы 73 вида деревьев, кустарников и лиан, принадлежащих к 46 родам и 29 семействам. В исследуемом районе чаще всего встречаются представители сухого, субтропического климата. Юго-восточные склоны объединяют группы мезотермальных гелиофитных лиственных ксерофитных деревьев и древовидных кустарниковых образований. Выявлены таксономический перечень обнаруженных в исследованной области растений, а также их биоэкологические и фитоценотические особенности.

Ключевые слова: Хнапат, дендрофлора, дерево, куст, лиана, разнообразие, семейство, род, розовые, маслиновые, жимолостные.

M. Tsatryan

**ANALYSIS OF DENDROFLORA STUDIES IN KHNAPAT
REGION OF ASKERAN REGION
OF ARTSAKH REPUBLIC**

The species composition of the Khnapat region dendroflora of the Askeran region has been studied. As a result, 73 species of trees, bushes and lianes have been registered, which belong to 46 genera and are included in 29 families. The representatives of dry, subtropical climate are more common in the study area. The south-eastern slopes unite groups of mesothermal heliophytic deciduous xerophite trees and dendriform shrub formations. The taxonomic list of the plants discovered in the studied area is also clarified, as well as the bioecologic and phytocenotic peculiarities.

Keywords: Khnapat, dendroflora, tree, bush, liane, variety, family, genus, Rosaceae, Oleaceae, Caprifoliaceae

Խնապատ համայնքը գտնվում է Արցախի Հանրապետության Ասկերանի շրջանում, տեղաբաշխված է հանրապետության արևելյան հատվածում: Համայնքից հյուսիս գրեթե արևելք-արևմուտք ուղղությամբ ձգվում է Քարեն կլոխ (Քարագլուխ) արևելահայաց կողմից անտառազուրկ, 1.5 կմ երկարությամբ լեռնաբազուկը Կարմիր քերձ կամ Չոպոխ բարձունքով: Համայնքի տարածքի միջին բարձրությունը ծովի մակարդակից մոտ 600 մետր է, ընդ որում նախալեռները իջնում են մինչև 400-500 մ: Տարածքը գտնվում է չոր մերձարևադարձային կլիմայական գոտում, սակայն հատկապես բնորոշ են բարեխառը կլիմայական պայմանները[3]:

Հետազոտության նյութ են հանդիսացել Խնապատի շրջակայքից մեր հավաքած դենդրոֆլորայի նմուշները: Նյութը մշակելուց և հերքարիում պատրաստելուց հետո բույսերը խմբավորվել են ըստ տեսակի, կազմվել բույսերի կարգաբանական ցուցակը և կատարվել տաքսոնոմիական վերլուծություն: Խնապատի շրջակայքի բուսատեսակները որոշելիս հիմք են ընդունվել մենագրություններ, որոշիչներ, գրքեր և այլն[1,2,4,5]:

Հարավարևելյան լանջերը միավորում են մեզոթերմ հելիոֆիտ տերևաթափ քսերոֆիտ ծառերի և ծառանման աերոքսիլ թփերի ֆորմացիաների խմբավորումներ: Առավել տարածված է *Paliurus spinachristi* տեսակի գերակշռությամբ ֆորմացիան, որին խառնվում են դժնիկ պալասի (*Rhamnus pallasii*), թփային հասմիկ (*Jasminum fruticans*), նշենի Ֆենցլիի՝ սակավաթիվ (*Amygdalus fenzilana*), սովորական նոնենի (*Punica granatum*) տեսակները, հանդես գալով որպես համաէդիֆիկատորներ, իսկ հաճախ և էդիֆիկատորներ: Ուսունասիրվող տարածքում առավել տարածված են չոր, մերձարևադարձային կլիմայի ներկայացուցիչներ՝ նոնենին (*Punica granatum*), թզենին (*Ficus carica*), որոնք հիմնականում հանդիպում են ենթանտառում: Մերկասերմերից մեկ առանձնակով

հանդես է գալիս կազակական գիհին (*Juniperus Sabina*), իսկ երկհասկավոր էֆեդրան (*Ephedra distachya*) առաջացնում է ընդարձակ բուսուտներ:

Նշված տարածքի Կարմիր քերծ լեռնաբազուկի վերին մինչև 1100մ բարձրություններում հանդիպում է աղտոր դաբաղայինը (*Rhus coriaria*), որն առաջացնում է նոսր բուսուտներ:

Տարածքի հյուսիս արևմտյան մասը խիտ անտառապատ է, որը տարբերվում է տեսակների վիթխարի բազմազանությամբ, որտեղ գերիշխող տեսակներ են՝ կովկասյան բոխին (*Carpinus caucasica*), վրացական և խոշորատեղ կաղնիները (*Quercus iberica*, *Q. macranthera*): Որպես ուղեկցող ծառատեսակներ՝ հանդիպում են դաշտային թխլին (*Acer campestre*)՝ անտառի ստորինից մինչև վերին սահմաններում, արևելյան բոխին (*Carpinus orientalis*)՝ որպես ստորադաս ծառատեսակ, հարավային ճապկին (*Cornus australis*), իսկ թփատեսակներից՝ սովորական տխլենին (*Corylus avellana*), եվրոպական և լայնատերև իլենիները (*Euonymus europea*, *E. latifolia*), որոնք անտառի ստորին սահմանում առաջացնում են ծառուտներ: Անտառի փոքր տարածությունների վրա արևելյան սոսին (*Platanus orientalis*) առաջացնում է մաքուր ծառուտներ: Ընդարձակ բուսուտներով է հանդես գալիս գերիմաստին (*Viburnum lantana*)՝ անտառի ստորինից մինչև վերին սահմաններում: Անտառային դենդրոֆլորան հարուստ է նաև վայրի պտղատուներով՝ սովորական գլեռենին (*Mespilus germanica*), կովկասյան տանձենին (*Pyrus caucasica*), արևելյան խնձորենին (*Malus orientalis*), սզնին (*Crataegus*), սովորական սալորենին (*Prunus divaricate*) մամխենին (*Prunus spinosa*):

Ջկեռենին տարածվում է ձորակով շուրջ 850մ բարձրությամբ և մինչև 200մ լանջն ի վեր, ընդգրկելով լանջի ստորին և միջին հատվածներում: Ջկեռենու առանձնյակները կղզյակների տեսքով չեն հանդիպում: Ջկեռենու ծառերը հիմնականում բաշխված են հավասարաչափ: Հազվադեպ հանդիպում են երկու, երեք ծառերի խմբերով: Ջկեռենին հանդիպում է նաև ենթանտառում, հազվադեպ՝ միայնակ ծառերի տեսքով:

Խնձորենին հանդիպում է ենթանտառում, ինչպես նաև անտառներում: Ենթանտառում հանդիպում է հիմնականում միայնակ ծառերի տեսքով, հազվադեպ՝ մեկ, երկու ծառերի խմբերով: Իսկ անտառաճման պայմաններում, հատկապես 1500մ բարձրությունների վրա, խնձորենին հանդիպում է ինչպես միայնակ, այնպես էլ կղզյակների ձևով:

Փշոտ սալորենին, մամխենին (*Prunus spinosa*) հանդիպում է հիմնականում անտառաճման լուսավոր պայմաններում, թփուտների տեսքով: Այն ենթանտառային պայմաններում հազվադեպ է հանդիպում:

Սովորական սալորենին (*Prunus divaricate*) օժտված է էկոլոգիական մեծ ամպլիտուդայով, աճում է ինչպես ենթանտառային, այնպես էլ, անտառային պայմաններում: Արեալում տեղաբաշխված է պատահական,

այսինքն՝ յուրաքանչյուր առանձնյակ միշտ ունի հավասար հավանականությունը հանդիպելու համակեցության ցանկացած մասում:

Սզնի կովկասյանը (*Crataegus caucasica*) հանդիպում է հիմնականում անտառաձման պայմաններում, առանձին առանձնյակների տեսքով: Ունեն հավասար բաշխվածություն արեալում: Իսկ արևելյան (*Crataegus orientalis*) և հայկական սզնին (*Crataegus armena*) հիմնականում հանդիպում են ենթանտառային պայմաններում՝ առանձին առանձնյակների տեսքով, որոնց թիվը հասնում է 5-7, ինչպես նաև անտառի լուսավոր տեղերում:

Կովկասյան տանձենին (*Pyrus caucasica*) հանդիպում է հազվադեպ անտառներում, հիմնականում 2-3 առանձնյակների տեսքով: Սակայն ուռատերև տանձենին (*Pyrus salicifolia*) հանդիպում է ենթանտառում, հազվադեպ՝ մեկ առանձնյակով:

Լիաններից վայրի խաղողը (*Vitis sylvestris*) հանդիպում է անտառի ողջ տարածքում: Հազվադեպ հանդիպում է սովորական կիպրոսը (*Ligustrum vulgare*):

Ուսումնասիրվող տարածքի չոր, լուսավոր տարածքներում հանդիպում է նաև ուռատերև տանձենին (*Pyrus salicifolia*), կովկասյան փոշնին (*Celtis caucasica*), նեղատերև փշատենին (*Elaeagnus angustifolia*), վրացական ցախակեռասը (*Lonicera iberica*) և այլն:

<<Ըղանց պատի>> լանջի ներքևում հոսում է <<Խաչին տակից>> հոսող ջրերը, որի շրջակայքը հարուստ է դենդրոֆլորայի մի շարք տարրերով: Հիմնականում դոմինանտում են սև կտտկենին (*Sambucus nigra*), կովկասյան փոշնին և արևելյան սոսին:

Աղյուսակում ներկայացված է Խնապատի տարածաշրջանում հանդիպող դենդրոֆլորայի տեսակային կազմը:

Աղյուսակ
Խնապատի տարածաշրջանից հայտնաբերված բույսերի
կարգաբանական ցուցակ

Ընտանիքի անվանումը	N	Տեսակի անվանումը	Կենսաձև	Կենսաէկոլոգիական և ֆիտոցենոտիկ առանձնահատկությունները
Աղտորազգիներ Anacardiaceae	1	Աղտոր դաբաղային Rhus coriaria L.	Թ _տ	Չոր քարքարոտ լեռնալանջերին
Արալիազգիներ Araliaceae	2	Բաղեղ սովորական Crataegus orientalis Pall	Լ _մ	Անտառում
Բակլազգիներ Fabaceae	3	Ակացիա սպիտակ Robinia pseudoacacia L.	Ծ _տ	Գյուղամիջում
	4	Պայթակենի կիլիկյան - Colutea cilicica Boiss. et Bal.	Թ _տ	Թփուտներում
Դոմազգիներ	5	Լոշտակ երկտուն –	Լ _տ	Գյուղամիջում

Cucurbitaceae		Bryonia dioica jacq.		
Դժնիկազգիներ Rhamnaceae	6	Դժնիկ լուծողական - Rhamnus cathartica L.	Ծ _տ	Թփուտներում
	7	Դժնիկ Պալլասի - Rhamnus pallasii Fisch. et Mey. C. A. Mey.	Թ _տ	Չոր քարքարոտ լեռնալանջերին
	8	Ցաքի փշոտ - Paliurus spina- christi Mill.	Թ _տ	Չոր քարքարոտ լեռնալանջերին
Դիոսկորեազգիներ – Dioscoreaceae	9	Կնքաբույս – Tamus communis L.	Լ _տ	Կաղնեբոխային անտառներում
Դրախտավարդազ գիներ Hydrangeaceae	10	Սրնգենի կովկասյան - Philadelphus caucasicus Kochne	Թ _տ	Թփուտներում
Ընկուզազգիներ Juglandaceae	11	Ընկուզենի սովորական Juglans regia L.	Ծ _տ	Գետահովիտներ ում
	12	Ընկուզենի սև Juglans nigra L.	Ծ _տ	Գետահովիտներ ում
Թթազգիներ Moraceae	13	Թզենի սովորական- Ficus carica L.	Ծ _տ	Քարքարոտ լանջերին
Թխկազգիներ Aceraceae	14	Թխկի դաշտային - Acer campestre L.	Ծ _տ	Անտառներում, անտառեզրերին
	15	Թխկի վրացական - Acer ibericum M. Bieb	Ծ _տ	Անտառներում, անտառեզրերին
Թեղազգիներ Ulmaceae	16	Թեղի բոխատերև - Ulmus carpinifolia Rupp. ex Suckow	Ծ _տ	Անտառներում
	17	Թեղի տերևառատ - Ulmus foliacea Gilib	Ծ _տ	Անտառներում
	18	Ձեկվա բոխատերև - Zelkova carpinifolia /Pall./ K. Koch	Ծ _տ	Անտառներում
Թունաթափազգիներ Asclepiadaceae	19	Շրջահյուս հունական /Periploca graeca L./	Լ _տ	Անտառներում
Իլենազգիներ Celastraceae	20	Իլենի եվրոպական - Euonymus europea L.	Թ _տ	Անտառներում
	21	Իլենի լայնատերև - Euonymus latifolia /Z./ Mill.	Թ _տ	Անտառներում
Լորենազգիներ Tiliaceae	22	Լորենի կովկասյան - Tilia caucasica L.	Ծ _տ	Անտառներում
	23	Լորենի մանրատերև Tilia cordata Mill.	Ծ _տ	Անտառներում
Լեռնաչամիչազգին	24	Էֆեդրա երկհասկավոր	Թ _մ	Քարքարոտ

էր Ephedraceae		Ephedra distachya L.		լանջերին
Խաղողագգիներ Vitaceae	25	Խաղող անտառային - Vitis sylvestris C.C. Gmel	Լ _տ	Գետահովտային անտառներում
Ծորենագգիներ Berberidaceae	26	Ծորենի սովորական - Berberis vulgaris L.	Թ _տ	Անտառներում
Հաճարագգիներ Fagaceae	27	Կաղնի վրացական - Quercus iberica Steven	Ծ _տ	Անտառներում
	28	Կաղնի խոշորառնջ - Quercus macranthera Fisch. et C. A. Mey. et Hohen	Ծ _տ	Անտառներում
Հոնագգիներ Cornaceae	29	Հոնի սովորական - Cornus mas L	Ծ/թ/ տ	Անտառներում
	30	Ճապկի հարավային - Swida australis Pojark	Ծ/թ/ տ	Անտառներում, անտառեզրերին
	31	Ճապկի վրացական - Swida iberica Pojark. ex Grossh	Ծ/թ/ տ	Անտառներում, անտառեզրերին
Զիթենագգիներ Oleaceae	32	Հացենի սովորական - Fraxinus excelsior L.	Ծ _տ	Անտառներում
	33	Հացենի սրապտուղ - Fraxinus oxycarpa Willd.	Ծ _տ	Անտառներում
	34	Հասմիկ թփային - Jasminum fruticans L.	Թ _տ	Թփուտներում
	35	Կիպրոս սովորական - Ligustrum vulgare L.	Թ _տ	Անտառներում
Նոճագգիներ Cupressaceae	36	Գիհի կազակական - Juniperus sabina L	Թ _ւ	Քարքարոտ լանջերին
	37	Գիհի ցածրաճ - Juniperus hemisphaerica J.	Թ _ւ	Անտառի վերին սահմաններում
	38	Գիհի երկարատերև - Juniperus oblonga M. Bieb.	Ծ/թ/ ւ	Անտառներում
Նոնագգիներ Punicaceae	39	Նոնենի սովորական - Punica granatum L	Ծ _տ	Չոր լեռնալանջերին
Սոսագգիներ Platanaceae	40	Սոսի արևելյան - Platanus orientalis L	Ծ _տ	Գետահովիտներ ում
Վարդագգիներ Rosaceae	41	Ասպիրակ սրոնուղատերև - Spiraea hypericifolia L.	Թ _տ	Չոր, քարքարոտ լանջերին
	42	Զկեռենի սովորական - Mespilus germanica L.	Ծ _տ	Անտառներում
	43	Խնձորենի արևելյան - Malus orientalis Uglitzk	Ծ _տ	Առափնյա անտառներում

	44	Կեռասենի անտառային - Cerasus avium Moench	Ծ _տ	Անտառներում
	45	Մասրենի սովորական - Rosa canina L.	Թ _տ	Անտառեզրերին, թփուտներում
	46	Մասրենի առատափուշ - Rosa spinosissima L.	Թ _տ	Քարքարոտ լանջերին, թփուտներում
	47	Մոշենի սովորական - Rubus caesius L.	Կ _թ	Թփուտներում
	48	Մոշենի կովկասյան - Rubus caucasicus /Focke/ Focke ex Haussen	Կ _թ	Թփուտներում
	49	Մոշենի անատոլիական Rubus anatolicus Focke	Կ _թ	Անտառեզրերին, թփուտներում
	50	Մոշենի թաղիքավոր - Rubus tomentosus Borkh	Կ _թ	Թփուտներում
	51	Մոշենի երկարապտուղ - Rubus dolichocarpus Juz.	Կ _թ	Անտառներում
	52	Մոշենի հայկական - Rubus armeniacus Focke	Կ _թ	Թփուտներում
	53	Մոռենի Բուշի (Rubus Buschii /Rozan./ A. Grossh	Կ _թ	Անտառներում
	54	Չմենի ամբողջաեզր - Cotoneaster integerrimus Medik	Թ _տ	Չոր լանջերին, անտառներում
	55	Սալորենի փշոտ, մամխենի - Prunus spinosa L. /կրտն/	Թ _տ	Անտառներում, խոնավ աճեցվայրերում
	56	Սալորենի սովորական - Prunus divaricata Ledeb.	Թ _տ	Անտառներում
	57	Սզնի կովկասյան - Crataegus caucasica K. Koch	Ծ _տ	Նոսրանտառներ ում
	58	Սզնի արևելյան - Crataegus orientalis Pall	Ծ _տ	Թփուտներում
	59	Սզնի հայկական - Crataegus armena Pojark.	Ծ _տ	Նոսրանտառներ ում, կաղնուտներում
	60	Տանձենի կովկասյան - Pyrus caucasica Fed.	Ծ _տ	Առափնյա անտառներում
	61	Տանձենի ուռատերև - Pyrus salicifolia Pall.	Ծ _տ	Թփուտներում
Տիպազգիներ		Տիպենի սովորական -	Թ _տ	Անտառներում,

Corylaceae	62	Corylus avellana L.		բոխուտներում
	63	Բոխի արևելյան- Carpinus orientalis Mill	Ծ/թ/ տ	Անտառներում
	64	Բոխի կովկասյան – Carpinus caucasica L	Ծ _տ	Անտառներում
Ցախակեռասազգի ներ Caprifoliaceae	65	Գերիմաստի Viburnum lantana L.	Թ _տ	Գետահովտային անտառներում
	66	Կտուկենի սև - Sambucus nigra L.	Թ _տ	Խոնավ վայրերում
	67	Ցախակեռաս վրացական Lonicera iberica M. Bieb.	Թ _տ	Չոր, քարքարոտ լեռնալանջերին
	68	Ցախակեռաս կովկասյան - Lonicera caucasica Pall.	Թ _տ	Անտառներում
	69	Ցախակեռաս այծի - Lonicera caprifolium L.	Թ _տ	Անտառներում
Ուռազգիներ Salicaceae	70	Ուռենի բարձր - Salix excelsa S. G. Gmel	Ծ _տ	Գետահովիտներ ում
	71	Ուռենի այծի (այծուռենի) - Salix caprea L.	Ծ _տ	Գետահովիտներ ում
Փռնազգիներ Celtidaceae	72	Փռնի կովկասյան – Celtis caucasica Willd.	Ծ _տ	Անտառեզրերին, քարքարոտ լանջերին
Փշատազգիներ Elaeagnaceae	73	Փշատենի նեղատերև - Elaeagnus angustifolia L.	Ծ _տ	Քարքարոտ լանջերին

Ծանոթություն. Ծ/թ/մ-ծառանման թուփ մշտադալար, Ծ/թ/տ – ծառանման թուփ տերևաթափ, Ծ_տ – ծառ տերևաթափ, Թ_տ – թուփ տերևաթափ, Թ_մ – թուփ մշտադալար, Կ_թ – կիսաթուփ, Լ_տ – լիան տերևաթափ:

Ինչպես երևում է աղյուսակից, Խնապատի տարածաշրջանի դենդրոֆլորայի տարրերը խոշոր կարգաբանական խմբերում կազմում են հետևյալ հարաբերակցությունը՝ մերկասերմեր – 4 տեսակ, ծածկասերմեր – 69 տեսակ:

Խնապատի տարածաշրջանի դենդրոֆլորայում, ըստ կարգաբանական կազմի, բարձրակարգ մերկասերմ բույսերը թույլ են ներկայացված: Մերկասերմերից գիհի (Juniperus) ցեղը ներկայացված է 3 տեսակով, ընդ որում՝ երկարատև և ցածրաճ գիհիները հանդիպում են անտառաճման պայմաններում, իսկ կազակական գիհին քարքարոտ լանջերին: Ցեղի երեք տեսակները հանդիպում են սակավաթիվ: Մերկասերմերից հանդես է գալիս նաև էֆեդրա (Ephedra) ցեղը, մեկ տեսակով՝ երկհասակավոր էֆեդրան (Ephedra distachya), ընդարձակ բուստոտներով:

Հարուստ տեսակային կազմով հանդես է գալիս վարդազգիների ընտանիքը: Դա կապված է անտառային և հետանտառային

բուսականության գերակշռության հետ[5]: Անտառաճման պայմաններում վարդագգիները հանդես են գալիս հիմնականում արժեքավոր վայրի պտղատուներով՝ սովորական մասրենին (*Rosa canina*), արևելյան խնձորենին (*Malus orientalis*), սովորական սալորենին (*Prunus divaricata*), արևելյան սզնին (*Crataegus orientalis*):

Խնապատի տարածաշրջանի դենդրոֆլորան ներկայացված է 73 տեսակներով, որոնք պատկանում են 46 ցեղի և 29 ընտանիքի: Գերակշռող վարդագգիների (*Rosaceae*) ընտանիքն է՝ 11 ցեղ և 22 տեսակ: Ցախակեռասագգիները (*Caprifoliaceae*) ներկայացված են 3 ցեղով և 5 տեսակով, ձիթենագգիները (*Oleaceae*) ներկայացված են 3 ցեղով և 4 տեսակով, բակլագգիները (*Fabaceae*)՝ 2 ցեղով և 2 տեսակով, տիլագգիները (*Corylaceae*)՝ 2 ցեղով և 3 տեսակով, դժնիկագգիները (*Rhamnaceae*)՝ 2 ցեղով և 3 տեսակով, հոնագգիները (*Cornaceae*)՝ 2 ցեղով և 3 տեսակով, թեղագգիները (*Ulmaceae*)՝ 2 ցեղով և 3 տեսակով, ուռագգիները (*Salicaceae*)՝ 1 ցեղով և 2 տեսակով, հաճարագգիները (*Fagaceae*)՝ 1 ցեղով և 2 տեսակով, թխկագգիները (*Aceraceae*)՝ 1 ցեղով և 2 տեսակով, իլենագգիները (*Celastraceae*)՝ 1 ցեղով և 2 տեսակով, նոճագգիները (*Cupressaceae*)՝ 1 ցեղով և 3 տեսակով, ընկուզագգիները (*Juglandaceae*)՝ 1 ցեղով և 2 տեսակով: Մնացած ընտանիքները ներկայացված են 1 ցեղով և 1 տեսակով (աղյուսակ):

Ամփոփելով ուսումնասիրությունների արդյունքները՝ պարզվեց, որ ընդհանուր առմամբ Խնապատի տարածաշրջանի դենդրոֆլորան հարուստ է և հատկապես կարևորվում է վայրի պտղատու ծառաթփատեսակներով: Այդ նպատակով պետք է իրականացնել տարածքի բուսական պաշարների ընդհանուր գույքագրում և օգտակար բույսերի պաշարների գնահատում, ինչպես նաև կիրառել դրանց պահպանմանը նպատակաուղղված արդյունավետ միջոցներ:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հակոբյան Ա.Ն., Մոշենու և մոռենու ենթացեղերի տեսակային կազմը և տարածվածությունը Արցախում. ԱրՊՀ գիտական տեղեկագիր, 2010.2(22), էջ 36-40:
2. Հարությունյան Լ. Վ., Հարությունյան Ս.Լ., Հայաստանի դենդրոֆլորա, Երևան, 1985 – 1986, 1-2:
3. Մելքունյան Ս., Լեռնային Ղարաբաղ, Երևան, 1990, 132 էջ:
4. Карягин И.И. Флора Азербайджана. Баку, 1950–1957, Т,1-7.
5. Тахтаджян А.Л. Флора Армении. Ереван, 1954 – 1980, Т,1-7.

Հոդվածը տպագրության է նրաշխարհում խմբագրական կոլեկցիայի անդամ, կ.գ.դ. Ն. Գ.Գալստյանը: